

Julian Baggini & Peter S. Fosl

AJATTELUN PIKKUJÄTTILÄINEN

Suomentanut
Tapani Kilpeläinen

TÄMÄ ON NÄYTE KIRJASTA.
OSTA KOKONAINEN KIRJA
OSOITTEESTA www.netn.fi.

niin & näin
Tampere 2013

ENGLANNINKIELINEN ALKUTEOS

The Philosopher's Toolkit. A Compendium of Philosophical Concepts and Methods (2001); 2. p. 2010.

All rights reserved. Authorised translation from the English language edition published by Blackwell Publishing Limited. Responsibility for the accuracy of translation rests solely with niin & näin and is not the responsibility of Blackwell Publishing Limited. No part of this book may be reproduced in any form without the written permission of the original copyright holder, Blackwell Publishing Limited.

SUOMENNOS

© Tapani Kilpeläinen & Eurooppalaisen filosofian seura ry

ISBN-NUMERO

978-952-5503-76-0

KANSI

Jenna Kunnas

TAITTO

Susanna Laurola

PAINOTYÖ

Tallinnan kirjapaino-osakeyhtiö,
Tallinna 2013

KUSTANTAJA

Eurooppalaisen filosofian seura ry

FILI

FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus
on tukenut tämän kirjan kääntämistä

SISÄLLYS

Aakkosellinen luettelo hakusanoista	9
Esipuhe	13
Kiitokset	15
I Argumentaation perusvälineet	
I.1 Argumentit, premissit ja johtopäätökset	17
I.2 Deduktio	23
I.3 Induktio	25
I.4 Pätevyys ja pitävyys.	31
I.5 Epäpätevyys	36
I.6 Johdonmukaisuus	39
I.7 Virhepäätelmät	44
I.8 Kumoaminen	48
I.9 Aksioomat	51
I.10 Määritelmät.	54
I.11 Varmuus ja todennäköisyys.	58
I.12 Tautologiat, sisäiset ristiriidat ja ristiriidattomuuden laki	63
2 Kehittyneempiä välineitä	
2.1 Abduktio	67
2.2 Hypoteettis-deduktiivinen metodi	71
2.3 Dialektiikka	75
2.4 Analogiat	80
2.5 Anomaliat ja säännön todistavat poikkeukset	83
2.6 Intuitiopumput	87
2.7 Loogiset rakennelmat	90

2.8	Reduktio92
2.9	Ajatuskokeet96
2.10	Hyödylliset fiktiot99

3 Arviointivälineitä

3.1	Bivalenssi ja kolmannen poissulkeminen	102
3.2	<i>Ceteris paribus</i>	104
3.3	Geneettinen virhepäätelmä	107
3.4	Ilmiöiden pelastaminen.	112
3.5	Itsensä kumoavat argumentit115
3.6	Kategoriavirheet	118
3.7	Kehämäisyys	120
3.8	Kehäpäätelmä	125
3.9	Koeteltavuus	128
3.10	Kriteerit.	132
3.11	Käsitteellinen epäjohdonmukaisuus	134
3.12	Moniselitteisyys.	137
3.13	Naamioituneen miehen virhepäätelmä	140
3.14	Olemisen ja pitämisen kuilu	144
3.15	Reduktiot	147
3.16	Redundanssi	149
3.17	Regressiot	152
3.18	Riittävä peruste.155
3.19	Sarvekkaat dilemmat	158
3.20	Suopeuden periaate	162
3.21	Vaihtoehtoiset selitykset	167
3.22	Vastaesimerkit	170
3.23	Virheteoria	173
3.24	Väärä dikotomia	176
3.25	Väärä syy	178
3.26	Yhteinen syällisyys	181

4 Käsitteellisten erotteluiden tekemisen välineet

4.1	Absoluuttinen/suhteellinen	184
4.2	Aineellinen ja looginen seuraus.	188
4.3	Analyyttinen/synteettinen	192

4.4	<i>A priori</i> / <i>a posteriori</i>	195
4.5	<i>De re/de dicto</i>	199
4.6	Internalismi/eksternalismi	202
4.7	Kategorinen/modaalinen	204
4.8	Kielioppi/semantiikka	208
4.9	Konditionaalinen/bikonditionaalinen	211
4.10	Kumoutuva/kumoutumaton	213
4.11	Mieli/merkitys	215
4.12	Objektiivinen/subjektiiivinen	218
4.13	Olemus/aksidenssi	221
4.14	Paksut/ohuet käsitteet	225
4.15	Realistinen/ei-realistinen	228
4.16	Tuttuustieto/kuvaustieto	230
4.17	Tyyppi/token	234
4.18	Välttämätön/riittävä	237
4.19	Välttämätön/satunnainen	240

5 Historiallisten koulukuntien ja filosofien välineitä

5.1	Aforismi, katkelma, huomautus	245
5.2	<i>Elenchos</i> ja <i>aporia</i>	248
5.3	Epäsuora diskurssi	252
5.4	Fenomenologinen metodi tai metodit	255
5.5	Humen haarukka	259
5.6	Kategoriat ja erityiset erot	262
5.7	Leibnizin identiteettilaki	266
5.8	Merkit ja merkitsijät	272
5.9	Ockhamin partaveitsi	276
5.10	Transsendentaalinen argumentti	279

6 Radikaalin kritiikin välineitä

6.1	Dekonstruktio ja läsnäolon kritiikki	284
6.2	Empiristinen metafysiikkakritiikki.	287
6.3	Feministinen kritiikki	290
6.4	Foucaultilainen valtakritiikki	293
6.5	Heideggerilainen metafysiikkakritiikki.	296
6.6	Lacanalainen kritiikki	299

6.7	Luokkakritiikki	302
6.8	Naturalismin kritiikkejä	305
6.9	Nietzscheläinen kristillisplatonisen kulttuurin kritiikki	309
6.10	Pragmatistinen kritiikki	312
6.11	Sartrelainen 'huonon uskon' kritiikki	315
7	Rajavälineitä	
7.1	Alimääräytyminen	319
7.2	Filosofia ja taide, filosofia taiteena	321
7.3	Gödel ja epätäydellisyys	325
7.4	Itsestään selvät totuudet	327
7.5	Mahdollisuus ja mahdottomuus	330
7.6	Mystinen kokemus ja ilmestys	333
7.7	Paradoksit	336
7.8	Peruskäsitteet	340
7.9	Perususkomukset	343
7.10	Skeptisismi	346
	Internetlähteitä filosofeille	351
	Suomentajan huomautukset	352
	Hakemisto	353

AAKKOSELLINEN LUETTELO HAKUSANOISTA

- Abduktio 67
Absoluuttinen/suhteellinen 184
Aforismi, katkelma, huomautus 245
Aineellinen ja looginen seuraus 188
Ajatuskokeet 96
Aksioomat 51
Alimääräytyminen 319
Analogiat 80
Analyyttinen/synteettinen 192
Anomaliat ja säännön todistavat poikkeukset 83
A priori/*a posteriori* 194
Argumentit, premissit ja johtopäätökset 17
Bivalenssi ja kolmannen poissulkeminen 102
Ceteris paribus 104
Deduktio 23
Dekonstruktio ja läsnäolon kritiikki 284
De re/*de dicto* 199
Dialektiikka 75
Elenchos ja *aporia* 248
Empiristinen metafysiikkakritiikki 287
Epäpätevyys 36
Epäsuora diskurssi 252
Feministinen kritiikki 290
Fenomenologinen metodi tai metodit 255
Filosofia ja taide, filosofia taiteena 321
Foucaultilainen valtakritiikki 293
Geneettinen virhepäätelmä 107
Gödel ja epätäydellisyys 325
Heideggerilainen metafysiikkakritiikki 296
Humen haarukka 259
Hypoteettis-deduktiivinen metodi 71
Hyödylliset fiktiot 99
Ilmiöiden pelastaminen 112
Induktio 25
Internalismi/eksternalismi 202
Intuitiopumput 87
Itsestään selvät totuudet 327
Itsensä kumoavat argumentit 115
Johdonmukaisuus 39
Kategoriat ja erityiset erot 262
Kategoriavirheet 118
Kategorinen/modaalinen 206

- Kehämäisyys 120
 Kehäpäätelmä 125
 Kielioppi/semantiikka 208
 Koeteltavuus 128
 Konditionaalinen/bikonditionaalinen 211
 Kriteerit 132
 Kumoaminen 48
 Kumoutuva/kumoutumaton 213
 Käsitteellinen epäjohtonmukaisuus 134
 Lacanilainen kritiikki 299
 Leibnizin identiteettilaki 266
 Loogiset rakennelmat 90
 Luokkakritiikki 302
 Mahdollisuus ja mahdottomuus 330
 Merkit ja merkitsijät 272
 Mieli/merkitys 215
 Moniselitteisyys 137
 Mystinen kokemus ja ilmestys 333
 Määritelmät 54
 Naamioituneen miehen virhepäätelmä 140
 Naturalismin kritiikkejä 305
 Nietzscheläinen kristillisplatonisen kulttuurin kritiikki 309
 Objektiivinen/subjektiivinen 218
 Ockhamin partaveitsi 276
 Olemisen ja pitämisen kuilu 144
 Olemus/aksidenssi 221
 Paksut/ohuet käsitteet 225
 Paradoksit 336
 Peruskäsitteet 340
 Perususkomukset 343
 Pragmatistinen kritiikki 312
 Pätevyys ja pitävyys 31
 Realistinen/ei-realistinen 228
 Reduktio 92
 Reduktiot 147
 Redundanssi 149
 Regressiot 152
 Riittävä peruste 155
 Sartrelainen 'huonon uskon' kritiikki 315
 Sarvekkaat dilemmat 158
 Skeptisismi 346
 Suopeuden periaate 162
 Tautologiat, sisäiset ristiriidat ja ristiriidattomuuden laki 63
 Transsendentaalinen argumentti 279
 Tuttuustieto/kuvaustieto 230
 Tyyppi/token 234
 Vaihtoehtoiset selitykset 167
 Varmuus ja todennäköisyys 58
 Vastaesimerkit 170
 Virhepäätelmät 44
 Virheteoria 173
 Välttämätön/riittävä 237
 Välttämätön/satunnainen 240
 Väärä dikotomia 176
 Väärä syy 178
 Yhteinen syyllisyys 181

I ARGUMENTAATION PERUSVÄLINEET

1.1 Argumentit, premissit ja johtopäätökset

Filosofia on pilkunviilaaajille. Tämä ei tarkoita, että se olisi merkityksetöntä touhua. Kaikkea muuta. Filosofia käsittelee ihmisten kaikkein tärkeimpiä kysymyksiä. Filosofit ovat pilkunviilaa- jia siksi, että he ovat kiinnostuneita siitä, onko maailmaa koskevilla uskomuksillamme tukenaan rationaalisia perusteluja vai ei. Koska filosofit ovat vakavissaan, he vaativat erityisesti kiinnittämään huomiota yksityiskohtiin. Ihmiset päättelevät monin tavoin ja käyttävät siinä monia tekniikoita, joista jotkin ovat perusteltuja ja toiset eivät. Usein hyvien ja huonojen argu- menttien ero voidaan havaita ainoastaan tarkastelemalla niiden sisältöä ja rakennetta erittäin utterasti.

Argumentti

Mikä argumentti sitten on? Monet ihmiset ajattelevat, että argu- mentointi on kahden tai useamman eri mieltä olevan ihmisen kilpailua tai kiistaa. Jos argumentaatio ymmärretään kiistelemi- seksi, se saattaa pitää sisällään huutamista, nimittelyä ja jopa pientä tönimistä. Saattaa siihen toki kuulua myös päättelyä – mutta niin ei ole pakko olla.

Filosofit sitä vastoin käyttävät termiä ”argumentti” hyvin täs- mällisessä ja kapeassa merkityksessä. Heille argumentti on päät- telyn pienin kattava perusyksikkö, järjen atomi. ’Argumentti’ on päättelyä yhdestä tai useammasta lähtökohdasta (alkuoletuk- sesta eli totuusväitteistä, joita sanotaan ”premissiksi” tai ”pre- missiksi”) lopputulokseen (totuusväitteeseen, jota sanotaan ”johtopäätökseksi”).

Argumentti vastaan selitys

”Argumentit” täytyy erottaa ”selityksistä”. Kannattaa pitää mielessä yleissääntö, jonka mukaan argumentit pyrkivät osoittamaan, *että* jokin on totta, kun taas selitykset yrittävät osoittaa, *miten* jokin on totta. Ajattele esimerkiksi, että kohtaisit ilmeisesti kuolleen naisen. Naisen kuolema selitettäisiin osoittamalla, *miten* hän kuoli. (”Keuhkoissa oleva vesi selittää tämän naisen kuoleman.”) Argumentti puolestaan pyrki osoittamaan, *että* nainen tosiaan on kuollut (”Koska hänen sydämensä on lakanut lyömästä eikä mitään elonmerkkejä ole, voimme päätellä, että hän on todella kuollut.”), tai että jokin selitys on parempi kuin jokin toinen (”Koska hänen päässään olevasta naarmusta ei vuoda verta ja hänen keuhkoissaan on vettä, tämä nainen kuoli hukkumiseen eikä verenvuotoon.”).

Järjen paikka filosofiassa

Yleisesti ei oivalleta, että päättely sisältää suuren osan siitä, mitä filosofia käsittelee. Monet ajattelevat, että keskeistä filosofiassa ovat ideat tai teoriat maailman luonteesta ja paikastamme maailmassa. Filosofit tosiaan esittävät sellaisia ideoita ja teorioita, mutta useimmiten niiden voima ja kantavuus juontuvat siitä, että ne on johdeltu hyväksyttävistä premiseistä rationaalisen eli järkipäisen argumentin avulla. Tietysti myös moniin muihin ihmiselämän alueisiin kuuluu päättelyä, ja joskus niiden ja filosofian välille voi olla mahdotonta vetää selvä raja. (Kysymys siitä, onko tämä mahdollista vai ei, on itse asiassa kiihkeän filosofisen keskustelun kohde.)

Esimerkiksi luonnon- ja yhteiskuntatieteet ovat rationaalisen pohdiskelun aloja, jotka törmäävät usein filosofian rajoihin (erityisesti teoreettinen fysiikka ja antropologia, jotka pohtivat mieltä ja aivoja). Mutta teoriat, joista nämä tieteet muodostuvat, määritellään yleensä tietyillä muodollisilla koe- ja pohdintatavoilla, joihin filosofialla ei juuri ole lisättävää. Myös uskonnollinen ajattelu värvää joskus rationaalisuuden käyttöönsä, ja uskonnon ja filosofian rajasta kiistellään. Mutta siinä missä

uskonnollinen ajattelu liittyy lähtökohtaisesti jumalallisuuteen, pyhyyteen tai transsendenttiin – ehkäpä jonkinlaisen ilmestyksen, uskonkappaleen tai uskonnollisen käytännön perusteella – filosofia sitä vastoin ei liity.

Tietysti eräiden länsimaisen filosofiaperinteen näkyvien hahmojen työssä on selvästi epärationaalisia ja jopa antirationaalisia ulottuvuuksia (ajatellaan esimerkiksi Herakleitosta, Kierkegaardia, Nietzscheä, Heideggeria ja Derridaa). Lisäksi monet laskevat filosofian piiriin aasialaiset (kungfutselaiset, taolaiset, shintolaiset), afrikkalaiset, aboriginaalit ja intiaanikansojen ajattelijat, vaikka nämä eivät juuri tunnu käyttävän argumentteja.

Mutta ehkäpä jopa epätavanmukaisten ajattelijoiden työ sisältää kirjoittajiensa aikomusten vastaisesti rationaalisesti oikeutettuja väitteitä ja hienovireisiä argumentaatiomuotoja. Ja monessa tapauksessa päättely pysyy näyttämöllä jos ei muuten niin voimana, jonka kanssa täytyy tehdä tilit selviksi.

Filosofia ei siis ole ainoa ajattelun ala, jolla rationaalisuus on tärkeää, eikä kaikki, mistä käytetään nimitystä filosofia, ole argumentatiivista. Voi kuitenkin sanoa, ettei filosofisen ajattelun lakeuden mittaamisessa voi päästä edes alkuun opettelematta käyttämään järjen työkaluja. Filosofisen työkalupakkimme varustaminen kannattaa siis aloittaa rationaalisuuden perusosasisista, päättelyn atomia pienemmistä hiukkasista – ”premissistä” ja ”johtopäätöksistä”.

Premissit ja johtopäätökset

’Johtopäätöksen’ ajatus on useimmille meistä niin suoraviivainen kuin filosofinen käsite voi ylipäänsä olla. Johtopäätös on sananmukaisesti sitä, mihin argumentti päättyy. Se on päätelmän tai päätelmäketjun tuote ja tulos, jonka päättely oikeuttaa ja jota päättely tukee.

Entä ’premissit’? Jotta lause voisi toimia premissinä, sillä täytyy ensinnäkin olla yksi olennainen ominaisuus: sen täytyy esittää väite, joka on joko tosi tai epätosi. Kielen lauseet tekevät

monia asioita, eikä niillä kaikilla ole tätä ominaisuutta. Esimerkiksi käskevät ("Katse eteenpäin!"), kysyvät ("Pääseekö tätä tietä Rovaniemelle?") tai huudahduksia rekisteröivät ("Jumaklavide!") lauseet eivät ole tosia eivätkä epätosia. Ne eivät siis voi toimia premisseinä.

Toistaiseksi kaikki sujuu varsin helposti. Mutta asiat voivat käydä hankaliksi monella tavalla.

Yksi piinallisimmista asioista premisseissä on julkilausumattomien väitteiden ongelma. Toisin sanoen keskeisiä premissejä ei monissa argumenteissa lausuta julki, vaan muut lauseet edellyttävät niitä tai naamioivat ne. Tarkastellaan esimerkiksi seuraavaa argumenttia: "Sokrates on ihminen, joten Sokrates on kuolevainen". Julkilausumattomaksi jää väite, jonka mukaan "Kaikki ihmiset ovat kuolevaisia". Tällaisia julkilausumattomia premissejä kutsutaan *entymeemeiksi* ja sellaisia käyttävät argumentit ovat *entymemeettisiä*.

Selvittääksesi täsmälleen, mitkä annetun argumentin premisit ovat, mieti ensin, minkä väitteen argumentti pyrkii osoittamaan todeksi. Mieti sitten, mihin muihin väitteisiin argumentti perustuu (julkilausutusti tai -lausumattomasti) esittääkseen tuon todistuksen. Joskus määräsanat ja -lauseet viittaavat premisseihin ja johtopäätöksiin. Vaikkapa lauseet "niin ollen", "tästä seuraa että", "meidän on pääteltävä" ja "tämän perusteella näemme että" viittaavat usein johtopäätöksiin. ("DNA, sormenjäljet ja silminnäkiäjöiden todistukset viittaavat kaikki Salmiseen. Tästä seuraa, että hänen täytyy olla tappaja.") Vaikkapa ilmaisut "koska" ja "kun kerran" ja fraasit "tästä syystä" ja "tämän perusteella" viittaavat usein premisseihin. (Esimerkiksi: "Kun kerran DNA, sormenjäljet ja silminnäkiäjöiden todistukset osoittavat kaikki Salmiseen, hänen täytyy olla tappaja.")

Premisit muodostavat siis väitteistön, josta johtopäätös johdellaan. Toisissa osioissa käsitellään kysymystä siitä, miten voimme oikeuttaa siirtymisen premisseistä johtopäätökseen (katso 1.4 & 4.11). Mutta ennen kuin pääsemme niin pitkälle, meidän on ensin kysyttävä, mikä ylipäänsä oikeuttaa järkeilijän käyttämään premissejä.

Premissien perusteet?

Premissi voi olla hyväksyttävä kahdesta perussyystä. Yksi on se, että itse premissi on erillisen, pitävän argumentin johtopäätös. Silloin premissin totuus on osoitettu toisaalla. Mutta on selvää, että jos tämä olisi ainoa mahdollinen oikeutus premissin ottamiselle mukaan, törmäisimme päättymättömään regressioon. Toisin sanoen jokainen premissi täytyisi oikeuttaa toisella argumentilla, jonka premissit tulisi oikeuttaa taas toisella argumentilla, jonka premissit... *ad infinitum*. (Itse asiassa itäiset ja läntiset, nykyaikaiset ja antiikkiset skeptikot ovat viitanneet juuri tähän päättelyn ongelmaan.)

Ellei siis halua elää päättymättömän regressio eli palautuvuuden kanssa, tarvitaan vaihtoehtoinen tapa löytää premisseiksi kelpaavia lauseita. Lyhyesti sanoen tarvitaan premissejä, jotka eivät tarvitse lisäoikeutusta muilta argumenteilta. Sellaiset premissit saattavat olla tosia määritelmällisesti, kuten ”Kaikki poikamiehet ovat naimattomia”. Mutta etsimiimme premisseihin saattaa kuulua myös premissejä, joiden voidaan olettaa olevan vääriä mutta jotka täytyy olettaa tosiksi jotta minkäänlaista rationaalista dialogia pystyttäisiin ylipäänsä käymään. Kutsuimme niitä ”peruspremissiksi”.

Se, mitkä lauseet lasketaan peruspremissiksi, riippuu päätelykontekstista. Yksi esimerkki peruspremissistä voisi olla ”olen olemassa”. Useimmissa asiayhteyksissä tämä premissi ei kaipaa oikeutusta. Mutta jos argumentti pyrkii osoittamaan, että olen olemassa, olemassaoloani ei tietenkään voida käyttää premissinä. Sitä, minkä puolesta pyrkii argumentoimaan, ei saa olettaa.

Filosofien mukaan määrälauseet ovat enemmän tai vähemmän perustavia erilaisista syistä: koska ne perustuvat itsestään selviin tai niin sanottuihin kataleptisiin havaintoihin (stoalaiset), koska ne juurtuvat suoraan aisti-informaatioon (positivistit), koska intuitioksi tai oivallukseksi kutsuttu voima käsittää ne (platonistit), koska Jumala paljastaa ne meille (uskonnolliset filosofit) tai koska käsitämme ne Jumalan varmistamien kognitiivisten kykyjen avulla (Descartes, Reid, Plantinga). Oman

näkemyksemme mukaan ne määrittyvät monista syistä, joita on parasta kuvata ”asiayhteydeksi”.

Premissien ja johtopäätösten erottelu on siis muodollisesti selvä. Mutta ei riitä, että käsittää tämän erottelun. Voidakseen käyttää näitä filosofisia välineitä täytyy kyetä sekä huomaamaan julkilausutut premissit että muuttamaan julkilausumattomat premissit julkilausutuiksi. Ja sen lisäksi, että kysyy, seuraako johtopäätös premisseistä vai ei, on myös selvitettävä kiusallisempi kysymys siitä, mikä premissien käytön ylipäänsä oikeuttaa. Premissit ovat filosofisen argumentin lähtökohtia. Mutta on rakennus sitten intellektuaalinen tai millainen tahansa, se pysyy pystyssä ainoastaan jos perustukset ovat kunnossa.

Katso myös

- 1.2 Deduktio
- 1.3 Induktio
- 1.9 Aksiomat
- 1.10 Määritelmät
- 3.7 Kehämäisyys
- 7.4 Itsestään selvät totuudet
- 7.9 Perususkomukset

Luettavaa

Hurley, Patrick J., *A Concise Introduction to Logic* (1982). 10. p. Thomson, Belmont 2008.

* Priest, Graham, *Logic: A Very Short Introduction*. Oxford University Press, Oxford 2000.

* Warburton, Nigel, *Thinking from A to Z* (1996). 3. p. Routledge, London 2000.

Suomalainen lähde

Argumentti ja kritiikki: lukemisen, keskustelun ja vakuuttamisen taidot. Toim. Marja-Liisa Kakkuri-Knuuttilla. Gaudeamus, Helsinki 1998.

niin & näin -kirjoissa ilmestynyt

1. MIKKO LAHTINEN (toim.), *Henkinen itsenäisyys*
2. MARTIN HEIDEGGER, *Silleen jättäminen*
3. RALPH WALDO EMERSON, *Luonto*
4. PEKKA PASSINMÄKI, *Kaupunki ja ihmisen kodittomuus*
– *Filosofinen analyysi rakentamisesta ja arkkitehtuurista*
5. QUENTIN SKINNER, *Kolmas vapauden käsite*
6. PERTTI AHONEN, *Vireällä mielellä*
– *Ymmärtämisen ja eettisyyden mielialat*
7. JULIEN OFFRAY DE LA METTRIE, *Ihmiskone*
8. T. P. USCHANOV, *Wittgenstein in Finland – A Bibliography 1928–2002*
9. MIKA HANNULA, JUHA SUORANTA & TERE VADÉN,
Otsikko uusiksi – Taiteellisen tutkimuksen suuntaviivat
10. TOMMI WALLENIUS, *Filosofian toinen – Levinas ja juutalaisuus*
11. DANIEL JUSLENIUS, *Suomen onnettomuus – De Miseriis Fennorum*
12. MICHEL ONFRAY, *Kapinallisen politiikka*
– *Tutkielma vastarinnasta ja taipumattomuudesta*
13. J. J. F. PERANDER, *Yhteiskunta uutena aikana & muita kirjoituksia*
14. JUSSI BACKMAN, *Omaisuus ja elämä*
– *Heidegger ja Aristoteles kreikkalaisen ontologian rajalla*
15. NICCOLÒ MACHIAVELLI, *Castruccio Castracarin elämä*
16. JUKKA PAASTELA (toim.), *Terrorismi*
– *Ilmiön tausta ja aikalaisanalyysjä*
17. LAURI MEHTONEN, *Moderniteetin jäljillä*
– *Tekstejä aistisuudesta, tiedosta ja sivistyksestä*
18. ARTHUR SCHOPENHAUER, *Taito olla ja pysyä oikeassa*
– *Eristinen dialektiikka*
19. JUHA DRUFVA, *Unohdettuja ajatuksia etsimässä*
20. JUHA VARTO & HAKIM ATTAR, *Syvä laulu*
21. JUSSI BACKMAN & MIKA LUOTO (toim.), *Heidegger*
– *Ajattelun aiheita*
22. KARI VÄYRYNEN, *Ympäristöfilosofian historia*
– *maaäitimyytistä Marxiin*
23. TERE VADÉN, *Karhun nimi – kuusi luentoa luonnosta*
24. GUY HAARSCHER, *Tunnustuksettomuus*
25. JOSÉ ORTEGA Y GASSET, *Ajatuksia tekniikasta*
26. TAPANI KILPELÄINEN (toim.), *Kääntökirja*
– *Kirjoituksia kääntämisen filosofiasta*
27. MARTIN HEIDEGGER, *Tekniikka ja käänne*

28. SIMONE WEIL, *Juurtuminen*
– *Alkusoitto ihmisvelvollisuuksien julistukselle*
29. MIKA HANNULA, *Suomalaisuudesta – Erään sukupolven tarina*
30. FRIEDRICH NIETZSCHE, *Tragedian synty*
31. EDMUND HUSSERL, *Geometrian alkuperä*
– *Johdanto Jacques Derrida*
32. WILLIAM JAMES, *Pragmatismi*
– *Uusi nimi eräille vanhoille ajattelutavoille*
33. TUUKKA TOMPERI & HANNU JUUSO (toim.), *Sokrates koulussa*
– *Itsenäisen ja yhteisöllisen ajattelun edistäminen opetuksessa*
34. JUHA VARTO, *Tanssi maailman kanssa – Yksittäisen ontologiaa*
35. GIORGIO COLLI, *Nietzschen jälkeen – miten tullaan filosofiksi*
36. FJODOR DOSTOJEVSKI, *Talvisia merkintöjä kesän vaikutelmista*
37. MIGUEL DE UNAMUNO, *Traaginen elämäntunto*
38. JOYCE CAROL OATES, *Nyrkkeilystä*
39. MARTIN HEIDEGGER, *Esitelmiä ja kirjoituksia osa II*
40. E. M. CIORAN, *Hajoamisen käsikirja*
41. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE,
RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES,
Matildan ja Taavetin matemaattiset seikkailut
42. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE,
RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES,
Matildan ja Taavetin seikkailut tieteen maailmassa
43. OSCAR BRENIFIER, *Keskusteleva opetus*
44. MAUGHN GREGORY, *Filosofiaa lapsille ja nuorille*
45. MARIE-FRANCE DANIEL, LOUISE LAFORTUNE,
RICHARD PALLASCIO & PIERRE SYKES,
Filosofoidaan matematiikasta ja luonnontieteistä
46. JOHN DEWEY, *Taide kokemuksena*
47. PIERRE HADOT, *Mitä on antiikin filosofia?*
48. MARTIN HEIDEGGER, *Mitä on metafysiikka?*
49. ANN MARGARET SHARP, *Nukkesairaala*
50. ANN MARGARET SHARP & LAURANCE JOSEPH SPLITTER,
Kuka minä olen? – Nukkesairaalan opettajanopas
51. SAMI PIHLSTRÖM, *Elämän ongelma – Filosofian eettinen ydin*
52. NORMAND BAILLARGEON, *Älyllisen itsepuolustuksen pikakurssi*
53. BEATE BØRRESEN, BO MALMHETER & TUUKKA TOMPERI,
Ajatellaan yhdessä – taitavan ajattelun työkirja
54. ROGER-POL DROIT, *Filosofoidaan lasten kanssa*
55. LEENA KURKI & TUUKKA TOMPERI, *Väittely opetusmenetelmänä*
– *Kriittisen ajattelun, argumentaation ja retoriikan taidot käytännössä*

56. LUDWIG WITTGENSTEIN, *Ajatusliikkeitä*
– *Päiväkirjat 1930–1932 & 1936–1937*
57. SIMO KYLLÖNEN, JUHANA LEMETTI, NIKO NOPONEN
& MARKKU OKSANEN (toim.), *Kiista yhteismaista*
– *Garrett Hardin ja selviytymisen politiikka*
58. HERBERT MARCUSE, *Taiteen ikuisuus*
59. HEINRICH HEINE, *Romantiikan koulu*
60. MATTHEW B CRAWFORD, *Elämän korjaajat*
– *Kädentaitojen ja käytännöllisen ammattityön ylistys*
61. TAPANI KILPELÄINEN, *Itsemurhan filosofia*
62. JULIAN BAGGINI & PETER S. FOSL, *Etiikan pikkujättiläinen*
63. FRIEDRICH HÖLDERLIN, *Teokset*
64. MICHEL DE CERTEAU, *Arkipäivän kekseliäisyys 1 – Tekemisen tavat*
65. ANTTI SALMINEN & TERE VADÉN, *Energia ja kokemus*
– *Naftologinen essee*
66. MICHEL FOUCAULT, *Klinikan synty*
67. JULIAN BAGGINI & PETER S. FOSL, *Ajattelun pikkujättiläinen*

Tilaukset
www.netn.fi/kauppa
niin & näin
PL 730
33101 TAMPERE